

Budsjettuttalelse fra Eldrerådet.

Eldrerådet finner det naturlig å begrense sin uttalelse vedrørende fremlagt Årsbudsjett og økonomiplan 2022-2025 til tjenesteområdet Pleie, rehabilitering og omsorg (PRO).

Kortfattet sammendrag

Kommuneplanens samfunnsdel beskriver mål og hovedgrep for å møte kommunens hovedmål og utfordringer innenfor sektorene. Innenfor sektoren Velferd som PRO er en del av, angis bl.a følgende som en viktig innsatsfaktor for 2022: Høy ressursinnsats der det virker best. Eldrerådet er enig i intensjonen, men den følges ikke opp i det fremlagte årsbudsjett. Forebyggende virksomhet for hjemmeboende eldre reduseres.

Vi står i årene frem mot 2030 overfor en så stor økning i antall eldre i kommunen at dagens heldøgnsbaserte omsorg ikke vil være økonomisk bærekraftig. Ifølge statistikk fra SSB vil en økning av antall eldre gjøre seg gjeldende allerede i slutten av økonomiplanperioden. Vi kan ikke se at det er planlagt en økning av antall plasser med heldøgns omsorg i økonomiplanperioden, noe som betyr at det bevisst må satses mer på tiltak nederst i omsorgstrappa for å unngå et udekket behov for heldøgns omsorg.

Det fremlagte budsjett sier at utviklingen av tiltak som vil gi effekt nederst i omsorgstrappa bør initieres, men det sier samtidig at utviklingen skal tilpasses ressurser som er til rådighet.

Eldrerådet hevder at dette er for defensivt. Dersom Hole kommune skal møte en kraftig økning i antall eldre med det samme antall plasser for heldøgns omsorg som vi har i dag, må det investeres i tiltak som vil gjøre det attraktivt å bo hjemme så lenge som mulig. Da gir det ikke mening at det skal brukes 1,7 mill kroner mindre til «Pleie, omsorg, hjelp i hjem» i 2022 enn i 2021. Det er et signal om reduksjoner i tiltak som kan utsette behovet for heldøgns omsorg – og som vil føre til en utvikling i feil retning.

På samme måte som kjøp av IKT utstyr til driften behandles som en investering, bør også kjøp av utstyr til velferdsteknologi behandles som en investering og ikke finansieres over driftsbudsjettet.

Eldrerådet savner en forpliktende omtale av tiltak som skal iverksettes for å gjennomføre reformen Leve hele Livet. Særlig gjelder det hovedsatsningsområdet nr 1 – Aldersvennlig Norge, som på vårt nivå kan kalles Aldersvennlig Hole.

Det er nå flere år siden kommunen gikk over fra å styre etter budsjett-tall til å styre etter hvilke mål som skal nås. Målekort er blitt innarbeidet, men det fremlagte målekort for PRO inneholder ingen måltall for 2022.

Underernæring hos eldre er et landsomfattende problem. Et mål om tilfredsstillende ernærings situasjon, burde vært med på målekortet – både for eldre med heldøgns omsorg og for hjemmeboende.

Vi er tilsynelatende tilbake til å styre etter budsjettoppnåelse og ikke etter å nå definerte mål. Det må endres.

Utfyllende kommentarer

Årsbudsjettet og økonomiplanen angir som et overordnet mål at innbyggerne skal bo lengst mulig i eget hjem og mestre eget liv. Forebyggende innsats hevdes å være avgjørende for å nå målet. Det er ikke angitt hva som menes med forebyggende innsats, men det antas at det omfatter

- Hverdagsrehabilitering
- Frivilligkoordinator til eldre hjemmeboende

- Bruk av velferdsteknologi
- Avlastning og tilpasning av hjelpemidler i hjemmet.

Dette er tiltak som hører til nederst i omsorgstrappa og som vil utsette behovet for mer kostbare tjenester høyere opp i omsorgstrappa. Da er det underlig og skuffende at disse ikke er gitt høyere prioritet.

De enkelte tiltak i budsjettet.

Hverdagsrehabilitering

Det finnes omfattende dokumentasjon på erfaringer med hverdagsrehabilitering. Både her i Norge og i andre land. Det er imidlertid klart at også hverdagsrehabilitering krever ressurser, men det er likevel billigere enn heldøgns omsorg – selv om antall ansatte må økes.

Frivilligkoordinator til eldre hjemmeboende.

Eldrerådet er usikker på denne rollen. Frivilligheten skal i utgangspunktet være et tillegg til kommunal innsats, ikke istedenfor.

Det vises til at det er arbeidet med et system for samarbeid med frivillige og frivillige organisasjoner rettet mot eldre hjemmeboende. Dette er allerede en del av Frivilligsentralens virksomhet, ref dens vedtekter som sier at den skal «*Initiere, mobilisere og samordne lokal frivillig innsats i et samarbeid mellom frivillige ildsjeler, lag/foreninger og det offentlige*».

Hvorfor må vi ha en kommunal frivilligkoordinator når vi har en kommunal Frivilligsentral med et slikt vedtektsfestet formål?

Bruk av velferdsteknologi

Denne tjenesten krever trolig innkjøp av materiell/utstyr. Det er kanskje bakgrunnen for at det i årsbudsjettet står at «*Hastigheten på utviklingen må tilpasses de ressursene som er til rådighet*.» Dette mener Eldrerådet er for defensivt. Økningen i antall eldre kommer, og for klare å begrense behovet for heldøgns omsorg til det antall plasser vi vil ha i flere år fremover, må det investeres i bl.a utstyr for velferdsteknologi. På samme måte som kjøp innenfor IKT betraktes som en investering, bør også hjelpemidler/utstyr til velferdsteknologi kunne betraktes som en nødvendig investering for å utføre en tjeneste.

Avlastning og tilpasning av hjelpemidler i hjemmet.

Det fremgår av budsjettokumentet at man ønsker å redusere behovet for kommunale tjenester til hjemmeboende eldre på kort og lang sikt. Dette kan skje f.eks bistand til tilpasning av eget hjem, veiledning / informasjon til de eldre.

Det fremgår ikke av planen hvordan dette er tenkt gjort.

Reformen Leve hele Livet

Teksten i Årsbudsjettet sier at: Reformen har 4 overordnede satsningsområder; aktivitet, fellesskap, måltider og måltidsstøtte. Det er feil.

De angitte satsningsområder stemmer for den kommunale Frivilligkoordinator, men Leve hele Livet har 5 overordnede satsningsområder.

Selv om frivillige ledet av den kommunale frivilligkoordinator skal bidra til gode måltider og måltidsstøtte for hjemmeboende eldre, bør kontroll med og oppfølging av eldres ernæringsstatus, være et kommunalt anliggende. Underernæring hos eldre er en kjent utfordring.

Eldrerådet savner omtale av kanskje det viktigste overordnede satsningsområdet i Leve hele Livet: Et aldersvennlig Norge. Det ser ut til å være utelatt. Her har KS laget gode hjelpemidler, både en Håndbok og et Veikart.

Eldrerådet mener bestemt at en politisk forankring av at Hole skal bli en aldersvennlig kommune gjennom et vedtak i kommunestyret, vil være av gjørende betydning for de eldres situasjon i Hole. Sandefjord kommune har gjort et slik vedtak og vil i løpet av vinteren vedta en handlingsplan som gir grunnlag for nødvendige tiltak.

Eldrerådet vil så sterkt vi kan peke på at fremtidig situasjon for eldre i Hole handler om noe mer en pleie og omsorg. Den kanskje mest avgjørende faktoren er samfunnsutviklingen med planlegging av bl.a boligområder, sosiale møteplasser og tilgang til transport. Dersom vi kan gjøre Hole til en Aldersvennlig kommune, vil vi få en kommune som er et godt sted å bo for alle eldre.